

ПОЗИТИВНИЙ ІМІДЖ НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК ОСНОВА ЙОГО ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Л.В.Хілінська

Анотація. Висвітлено теоретичні і практичні аспекти процесу формування іміджу навчального закладу.

Ключові слова: імідж, навчальний заклад, лицей, профільне навчання.

Аннотация. Раскрыты теоретические и практические аспекты процесса формирования имиджа учебного заведения.

Ключевые слова: имидж, учебное заведение, лицей, профильное обучение.

Summary. The theoretical and practical aspects of image formation of the institution.

Keywords: image, school, a lyceum, specialized training.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток української національної освіти актуалізує необхідність упровадження в теорію і практику освітнього процесу ідей гуманістичної, особистісно зорієнтованої педагогіки. Розв'язання цієї проблеми потребує усунення суперечностей між гуманістично-демократичними ідеями суспільства та авторитарною системою освіти. Одним з аспектів цього процесу є пошук, навчання і виховання обдарованої особистості, здатної самостійно діяти і приймати рішення в динамічних нестандартних ситуаціях. В.Андрущенко з цього приводу зазначає: «Обдаровані діти є високим національним надбанням. За ними – перспектива, творчість, суспільний прогрес. Підтримка і розвиток таких дітей є найбільш відповідальним завданням, що стоїть сьогодні перед всіма закладами освіти, насамперед, перед школою, лицеями та гімназіями» [1, с. 5].

Усвідомлення необхідності вдосконалення роботи з обдарованими дітьми, розв'язання завдань профільного навчання обумовили вибір теми дослідження – **«Позитивний імідж навчального закладу як основа ефективності його діяльності»**.

Мета статті: всебічно і цілісно висвітлити теоретичні й практичні аспекти процесу формування іміджу навчального закладу (на основі досвіду роботи Обласного гуманітарного лицю для обдарованих дітей із сільської місцевості при Барському гуманітарно-педагогічному коледжі імені Михайла Грушевського).

Реалізація поставленої мети досягалася через розв'язання наступних **завдань:** з'ясування змісту поняття «імідж навчального закладу»; обґрунтування сучасних вимог до профільного загальноосвітнього навчального закладу; аналіз особливостей процесу створення іміджу профільного загальноосвітнього навчального закладу з опорою на досвід управлінської роботи.

Стан розробленості питання. Теоретико-методологічну основу дослідження проблеми формування іміджу навчального закладу чітко визначено в державній національній програмі «Освіта» – «Україна XXI століття». Реформування шкільної освіти має здійснюватися на гуманістичних засадах, зокрема на основі утвердження пріоритетів цінностей освіти: дитина – беззаперечна педагогічна цінність; педагог – творчий наставник, здатний до розвитку, соціального захисту, збереження індивідуальності особистості учня.

До проблеми формування іміджу навчального закладу (профільного зокрема) зверталися сучасні науковці. На засадах філософії освіти дану проблему розробляли В.Андрущенко [1; 2; 3], В.Кремін [10]; психологічні аспекти роботи з обдарованими дітьми розкрили В.Бажанок [4], О.Кульчицька [11]; специфіку впровадження профільного навчання дослідили Н.Бібік [5], Л.Липова [12], О.Ляшенко [14], С.Максименко [15]; обґрунтування теоретичних аспектів процесу формування іміджу навчального закладу здійснили І.Зуєвська [7], О.Казачінер [8], І.Литвинов [13], І.Струкова [18] та інші науковці.

Однак проблема формування іміджу навчального закладу й досі залишається актуальною в її прикладному аспекті, зокрема в необхідності врахування набутого досвіду на ринку освітніх послуг.

Виклад матеріалу. Стейкий позитивний імідж школи сьогодні можна розглядати як важливий сучасний компонент методичного продукту школи і як додатковий ресурс управління, ресурс розвитку освітнього закладу.

Під іміджем навчального закладу ми розуміємо емоційно забарвлений образ, який створився в масовій свідомості, визначається співвідношенням між різними сторонами його діяльності й транслюється в зовнішнє середовище. Формування іміджу навчальної установи – це процес, у ході

якого створюється спланований образ на основі наявних ресурсів. Метою створення іміджу конкретного закладу є підвищення його конкурентноздатності, залучення інвестицій, установлення та розширення партнерських зв'язків [8, С.44].

На думку О.Казачінер, школа – відкрита соціально-педагогічна система, про яку дедалі частіше говорять як про сферу послуг, – у сучасних умовах опинилася перед вибором нових пріоритетів: спеціалізації, диференціації, інформатизації, профілізації, гуманізації і т.п. Кожен директор та очолюваний ним педагогічний колектив мріють, щоб на їхній школі відбився образ яскравої індивідуальності, щоб вона виділялася серед інших, викликала бажання влаштуватися на роботу чи вчитися саме в ній [8, С.45].

Пріоритетним завданням сучасного директора школи є формування готовності педагогів до інноваційних пошуків, надання їм можливості самостійно визначити стратегічні напрямки в розвитку навчально-виховного процесу в школі. Це дозволить навчальному закладу мати індивідуальний шлях розвитку, своє обличчя.

Нинішній керівник школи повинен бути «діалогістом». Діяльність «керівника-діалогіста», на погляд І.Струкової, є тією основою, яка містить у собі енергію, спроможну трансформувати освітній простір України відповідно до вимог ХХІ століття. Це, передусім, особистість, яка здатна працювати в команді, робити акценти на партнерстві та співпраці [18, С.25].

І.Литвинов справедливо зазначає, що сучасному директоріві школи необхідно знати, що особистий імідж не призначають, а працюють над ним [13, С.86].

І.Зуєвська, визначаючи етапи формування й утвердження іміджу школи, виокремлює внутрішній та зовнішній імідж. *Внутрішній імідж школи (лицею)* формується (коригується) в процесі розв'язання основних завдань у межах конкретної школи: вироблення педагогічним колективом спільного бачення перспектив, визначення і формулювання місії школи, її термінових та перспективних цілей, складання планів діяльності; аналіз сформованої шкільної культури з її системою цінностей; виявлення очікувань основних замовників освітніх послуг – учнів та їхніх батьків; розробка загального стилю (зовнішніх атрибутів освітнього закладу й етики педагогічної взаємодії). *Зовнішній імідж* водночас вимагає таких дій: розробка (чи коригування) візуальних і діяльних елементів зовнішньої атрибутики для демонстрації духу єдності, корпоративності, для формування пізнаваного на ринку освітніх послуг образу; рекламна продукція, що випускається школою, ставить акцент на унікальності пропонованих школою послуг, підкреслює їхню якість.

Активне формування внутрішнього іміджу навчального закладу включає наступне: робота над упровадженням і зміцненням традицій школи серед співробітників для створення корпоративного духу; формування системи стимулів створення позитивного іміджу, що полягає в розробці психологічних, соціальних та економічних механізмів заохочення членів колективу до цього процесу; створення загального стилю приміщень школи – відповідно до її традицій, особливостей діяльності і фінансових можливостей.

Зовнішній імідж є наслідком виготовлення різноманітних рекламних засобів для актуалізації іміджу лицею: рекламні інформаційні матеріали, сувенірна продукція; використання можливостей часописів різного рівня, радіо, телебачення для пропаганди досягнень лицею; активне використання зовнішньої атрибутики лицею в процесі будь-якої іміджевої діяльності; початок зв'язків із громадськістю, проведення піар-заходів: організація днів відкритих дверей, презентацій; участь у спеціалізованих виставках, ярмарках освіти; організація заходів перед аудиторією, в якій зацікавлений навчальний заклад; курування виховних та освітніх закладів, що виховують і навчають майбутніх учнів (вихованців) тощо; створення власного сайту в Інтернет-мережі як проекту, в ході якого може діяти рекламний майданчик, де формуватиметься позитивний імідж закладу; активна соціальна реклама, що демонструє турботу про нове покоління через функціонування дитячих і юнацьких організацій, через конкретну діяльність зі збереження та зміцнення здоров'я учнів, через зв'язки школи з різними соціальними інститутами, ВНЗ тощо, через створення умов для творчого розвитку; акцент у рекламі на стабільній діяльності школи, забезпечення регулярних і продуктивних зв'язків із випускниками різних років; організація постійного зворотного зв'язку для аналізу ефективності проведених заходів [7, С.12].

Зробимо спробу виявити окремі аспекти формування іміджу Обласного гуманітарного лицею для обдарованих дітей із сільської місцевості при Барському гуманітарно-педагогічному коледжі імені Михайла Грушевського, який забезпечує здобуття повної загальної середньої освіти і здійснює допрофесійну підготовку за двома профілями навчання – педагогічним і правознавчим [16, С. 24 – 27].

Організація і зміст навчально-виховного процесу в Обласному гуманітарному лицейі для обдарованих дітей із сільської місцевості при Барському гуманітарно-педагогічному коледжі імені Михайла Грушевського відповідає сучасним вимогам профільного загальноосвітнього навчального

закладу і має позитивний імідж – у єдності внутрішнього і зовнішнього аспектів.

Провідними в ліцеї є гуманітарний, культурологічний, профорієнтаційний, спортивно-оздоровчий напрями освіти й виховання. Належна організація і зміст процесу навчання і виховання дає можливість суб'єктам педагогічної взаємодії заявити про себе, розкритися, ствердитись, усвідомити свою потрібність і власну соціальну цінність.

На сьогодні нами створено концептуальну освітню модель навчально-виховної діяльності ліцею, цільову програму ліцею «Обдаровані діти – гордість нації», реалізуються концептуальні засади профільного навчання в системах «ліцей-коледж-університет», «ліцей-університет».

Творча атмосфера в ліцеї зумовлена профілізацією спеціальностей у коледжі (*«Початкова освіта», «Дошкільна освіта», «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», «Видавнича справа і редагування», «Правознавство»*), функціонуванням предметних гуртків (*«Юний мовознавець», «Юний історик», «Мельпомена», «Імпульс»*), творчих клубів (*правознавчий – «Феміда», ліцейського самоврядування – «Лідер»*), студій (*інтелектуальна студія «Ерудит», поетична студія «Обрій», журналістська студія «Перо ліцеїста», вокально-хорова студія «Сузір'я», театральна студія «Лицедій»*), спортивних секцій за інтересами; активною творчою діяльністю народних та зразкових аматорських колективів коледжу (*гурт автентичної манери співу Східного Поділля «Голоси предків», ансамбль народних інструментів «Візерунок», жіночий вокальний квартет «Магія звуків», вокальне тріо «Зорецвіт», чоловічий вокальний ансамбль «Ельдорадо», фольклорний ансамбль «Калинове намисто», народний ансамбль козацької пісні, академічна мішана хорова капела, чоловічий фольклорний ансамбль української пісні*). Закономірно, що в такому творчому середовищі кожна дитина має унікальну можливість інтелектуально розвиватися, бачити перспективу освітнього зростання в реалізації власного інтелектуального потенціалу через участь у щорічних науково-практичних конференціях, творчих звітах народних колективів, різноманітних за тематикою виховних заходах (Посвята в ліцеїсти, конкурс-огляд «Таланти твої, ліцею!», конкурс «Перлина Поділля», День самоврядування, Фестиваль ліцейських талантів, Свято ліцейського Олімпу, традиційні родинні свята, творчий проект «Ліцей єднає»).

Роботу учнівського самоврядування активізує кодекс ліцеїста, ведення літопису ліцейського життя, вироблення символіки закладу (гімн та прапор Обласного гуманітарного ліцею, його штандарт, емблема), прийняття конституції ліцейської республіки ТЕМП.

Із 2003 року на базі навчального закладу функціонує наукове ліцейське товариство «Перспектива» Вінницького територіального відділення МАН України. Освітня система ліцею зорієнтована на спільну науково-методичну роботу педагогів та науково-дослідницьку діяльність учнів. Щорічно в закладі проводиться науково-практична конференція викладачів та ліцеїстів за темою «Крок за кроком до якісної освіти», результатами якої є збірки тез учнівських робіт, видруковані редакційно-видавничим центром Барського гуманітарно-педагогічного коледжу імені Михайла Грушевського.

На підставі наказу МОН України від 27.02.2010р. №156 товариство «Перспектива» визнано переможцем Всеукраїнського відкритого конкурсу на кращу модель наукового товариства учнів МАН України і нагороджено дипломом II ступеня.

Стратегічним напрямком діяльності ліцею є комплексна програма «Олімпіади. Конкурси. Турніри». За 10 років ліцеїсти вибороли 160 перемог: 8 – у Всеукраїнському конкурсі «Вчитель – моє покликання» (м.Київ); 107 – на II етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України (м.Вінниця), з них 7 учнів здобули призові місця з української мови, правознавства, мистецтвознавства, зарубіжної літератури, економіки на III етапі Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України (м.Київ); 35 – на III етапі Всеукраїнських предметних олімпіад і конкурсів; 5 – у Міжнародних літературно-мистецьких конкурсах: «Рекітське сузір'я», «Це я, твій польський пращур», «KRESI-2007», «KRESI-2008»; 1 – у заочній Internet-олімпіаді з фізики (м.Київ).

Упродовж шести років ліцей бере участь у Всеукраїнському турнірі юних істориків, із них 5 років поспіль здобуває призові місця (2007р. – III місце (м.Чернівці), 2008р. – III місце (м.Артемівськ), 2009р. – II місце (м.Луцьк), 2010р. – III місце (м.Славута), 2011р. - III місце (м.Житомир)).

Робота з обдарованою молоддю в ліцеї вибудована на тісному взаємозв'язку теорії і практики, професійних знань і майстерності педагога, на постійній співпраці з батьківським колективом, випускниками ліцею, студентами коледжу, громадськістю міста, району, області, що й дозволяє зреалізувати найважливіші завдання: розвиток індивідуальності, внутрішнього потенціалу особистості, потреб, інтересів, здібностей, генетично заданих обдарувань, таланту, позитивних рис характеру, ідеалів, а також сприяє соціалізації особистості, мета якої полягає в тому, щоб викликати в кожного учня бажання вчитись із задоволенням, працювати творчо, жити в гармонії з собою та навколишнім

світом.

Одним із шляхів підтримки позитивного іміджу Обласного гуманітарного ліцею є налагодження його зв'язків з громадськістю, які здійснюються в таких формах: щорічні науково-практичні конференції викладачів та учнів ліцею за участю членів батьківського колективу, громадськістю міста, учнів загальноосвітніх шкіл; вибори президента ліцейської республіки ТЕМП за участю представників місцевого самоврядування, членів студентського комітету коледжу; день самоврядування в ліцеї за участю батьківського комітету; зустрічі з представниками професій різних типів («людина-людина», «людина-художній образ», «людина-природа», «людина-знакова система», «людина-техніка») за темами: «Твоє життя – твій вибір», «У світі тисячі професій – одна із них твоя»; районні творчі конкурси («Найкраща подоляночка», «Перлина Поділля»); зустрічі з письменниками Вінниччини; відеолекторії, підготовлені працівниками районного центру зайнятості; круглі столи за участю працівників районної бібліотеки та правоохоронних органів; спільна навчальна практика учнів ліцею і студентів коледжу в оздоровчому таборі «Фортуна»; навчальна практика-спостереження в загальноосвітніх навчальних закладах (для класів педагогічного профілю); навчальна практика-спостереження в юридичних установах (для класів правознавчого профілю); співпраця з місцевим телебаченням, видавництвами.

Успішною спробою ствердження іміджу навчального закладу став друк книги «Обласний гуманітарний ліцей: шлях у десять років» у видавництві Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. В ювілейному виданні подається інформація про становлення і розвиток навчального закладу, розкриваються шляхи впровадження профільного навчання в системах «ліцей-коледж-університет», «ліцей-університет», аналізуються результати роботи з обдарованими дітьми, розкриваються різні аспекти діяльності освітньої установи.

Вищеназвані форми роботи стимулюють в учнів ліцею прагнення до самопізнання, самовдосконалення, самореалізації, що разом передбачає не пасивну адаптацію, а свідоме входження в духовне, інтелектуальне, професійне середовище нового для них соціуму.

Індивідуальне обличчя освітньої установи, передусім, залежить від професійного потенціалу кадрів, що й визначає її конкурентні переваги над іншими навчальними закладами, сприяє суспільному авторитету школи, залученню до неї кваліфікованих працівників.

Сучасному іміджу вчителя має відповідати еталон найвищого рівня педагогічної культури. Учителя з позитивним іміджем характеризують наступні позиції: власна індивідуальність, морально-вольова саморегуляція, відповідальність, повага до учня, розуміння психології дитини, професійне самовдосконалення, здатність аналізувати освітню ситуацію, приймати обґрунтовані рішення, передбачати їх соціальні наслідки, застосовувати науковий, творчий та інноваційний підхід до процесу виховання.

Ознакою позитивного іміджу вчителя є вияв поваги вихованців до нього, ступінь емоційного контакту між двома суб'єктами освітнього процесу, що, врешті-решт, визначає інтерес учнів до навчання і ставлення до освіти загалом.

Результати дослідження проблеми формування іміджу навчального закладу (на прикладі досвіду роботи Обласного гуманітарного ліцею для обдарованих дітей із сільської місцевості при Барському гуманітарно-педагогічному коледжі імені Михайла Грушевського) дозволяє зробити наступні

ВИСНОВКИ:

1. Імідж навчального закладу – це системний творчий процес, спрямований на формування внутрішньої і зовнішньої організації його освітнього простору. Основною складовою іміджу є уявлення про якість освітніх послуг, про взаємини між суб'єктами навчання і виховання, про потенціал кадрового складу, стан науково-методичної, інформаційної та матеріально-технічної бази.

2. Першочерговими вимогами до сучасного профільного загальноосвітнього навчального закладу є створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення, з перспективою забезпечення наступності та безперервності профільного навчання, професійного зростання в плані власної освітньої траєкторії.

3. Діяльність навчального закладу цілісно виявляє себе в навчально-виховному процесі, метою якого є створення умов для виховання нової генерації української інтелігенції у своєму часі і просторі. Ця мета конкретизується завданнями та змістом роботи з обдарованими учнями, системою впровадження профільного навчання, яка має ступеневий характер.

4. Громадськість виконує в процесі виховання функцію суб'єкта виховного впливу (від середовища культурно-освітнього – до віртуальної реальності спілкування в Інтернет-мережі). Наслідком зв'язку особистості учня з громадськістю є формування оцінного ставлення соціуму до навчального закладу загалом.

5. Позитивний імідж керівника навчального закладу складається з особистісних якостей та професійних компетенцій, що є запорукою успішного розвитку освітньої установи.

6. Імідж викладача ліцею визначається не тільки суб'єктивною оцінкою учнів на момент їхнього спілкування в процесі освітньо-виховної діяльності, а й суб'єктивними судженнями випускників навчального закладу і сформованою думкою широкого громадського загалу.

Усе вищесказане в сукупності формує імідж профільного навчального закладу як позитивний у динаміці зростання.

Література

1. Андрущенко В. Сільській обдарованій дитині – підтримку столичного університету! / В. Андрущенко // Обласний гуманітарний ліцей: шлях у 10 років. - К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. – 200 С. – С.5.
2. Андрущенко В. Філософія освіти XXI століття: у пошуках перспективи / В. Андрущенко // Філософія освіти . – К.: Майстер-клас, 2006. - №1(3). – С.6-12
3. Андрущенко В. Як по-справжньому плекати еліту: Дієві рішення, реальні кроки назустріч дітям / В. Андрущенко // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2004. – №1. – С. 61-65.
4. Бажанюк В.С. Системний підхід при вивченні особливостей розвитку науково-обдарованої молоді / В. С. Бажанюк // Обдарована дитина. – 2010. - №3 – С. 2-8.
5. Бібік Н. Проблема профільного навчання в педагогічній теорії і практиці. / Н. Бібік // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – №5-6. – С. 20-26.
6. Зоц В. Школа модульного типу як демократична форма організації навчання / В. Зоц // Рідна школа. – 1996. – №10. – С. 25-28.
7. Зуєвська І. Критерії ефективності позитивного іміджу школи / І. Зуєвська // Директор школи. – 2006. – №2 (386). – С. 10-13.
8. Казачінер О.С. Формування іміджу навчального закладу / О. С. Казачінер // Управління школою. – 2007. - №19-21 – С. 44-47.
9. Концепція профільного навчання в старшій школі // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – 2009. – №28-29. – С. 57-64.
10. Кремінь В. Для чого навчання, що не формує особистість? Про функції сучасної освіти в контексті цивілізаційних змін / В. Кремінь // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2007. - №3. – С.34-41.
11. Кульчицька О.І. Особливості художньої обдарованості / О. І. Кульчицька // Обдарована дитина. – 2005. - №4 – С. 2-5.
12. Липова Л. Теорія і практика здійснення профільного навчання в середній загальноосвітній школі. / Л. Липова // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2008. – №5. – с. 32 - 37.
13. Литвинов І. Хороший директор – хороша школа / І. Литвинов // Персонал. – 1998. – №4. – С.86-89.
14. Ляшенко О. Теоретично-методичні засади організації профільного навчання в старшій загальноосвітній школі. / О. Ляшенко // Директор, ліцею, гімназії. – 2008. – №5. – С.4-12.
15. Максименко С. Психологічний супровід профільного навчання. Теоретичні основи. / С. Максименко // Директор школи, ліцею, гімназії. – 2005. – №5-6. – С.27-33.
16. Обласний гуманітарний ліцей: шлях у 10 років. - К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2011. – 200С. – С.24-27.
17. Стрельніков В.Ю. Педагогічна культура – основа іміджу сучасного педагога / В. Ю. Стрельніков // Імідж сучасного педагога. – 2006. – №8. – С.6-8.
18. Струкова І. Новий тип керівника школи на етапі змін / І. Струкова // Управління школою. – 2006. – №2(122). – С.24-27.